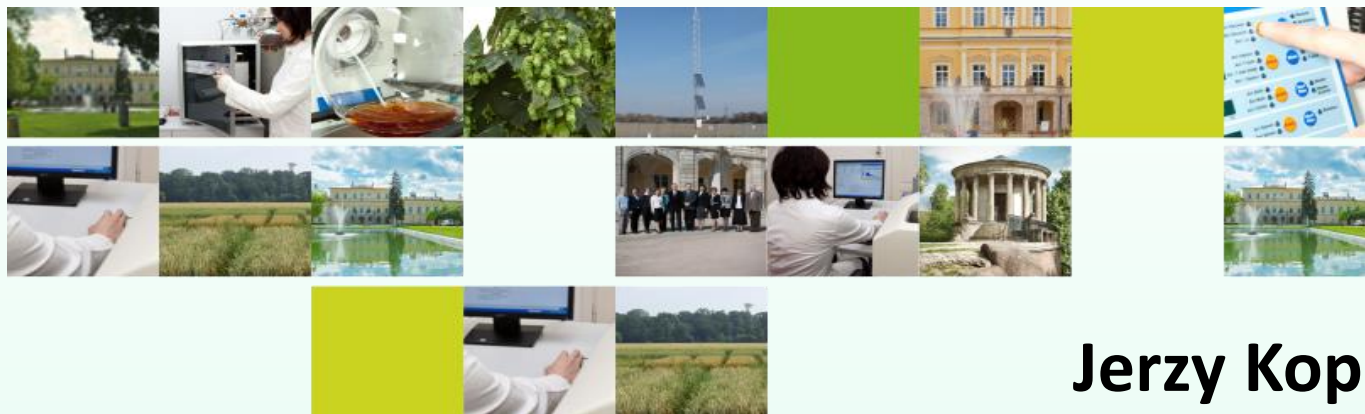

WSPARCIE PRAC ZWIĄZANYCH Z PRZYGOTOWANIEM PLANU STRATEGICZNEGO WPR NA LATA 2023-2027

Jerzy Kopiński
Mariusz Matyka

Puławy, 15 grudnia 2021

**Prezentacja, w formie on-line, prac z zakresu merytorycznego realizowanych w 2021 roku
w ramach DC 10 pt. „Wsparcie prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego
WPR na lata 2021-2027”**

Koordynator dotacji celowej (DC 2021) IUNG-PIB:

prof. dr hab. Mariusz Matyka

Kierownik zadania:

10 (DC) dr hab. Jerzy Kopiński, prof. dr hab. Mariusz Matyka

Zakłady naukowe w IUNG-PIB realizujące zadania:

Z-d Systemów i Ekonomiki Produkcji Roślinnej;

Z-d Agrometeorologii i Zastosowań Informatyki;

Z-d Gleboznawstwa Erozji i Ochrony Gruntów;

Z-d Żywienia Roślin i Nawożenia;

Z-d Biogospodarki i Analiz Systemowych;

Z-d Uprawy Roślin Pastewnych

oraz

inne Państwowe Instytuty Badawcze

Cel Zadania 10:

**Wsparcie prac związanych z przygotowaniem planu
strategicznego (PS) WPR na lata 2021-2027,
na potrzeby kilku Departamentów MRiRW**

Wprowadzenie

dot. przygotowania planu strategicznego (PS) WPR na lata 2023-2027

- Wspólna Polityka Rolna (WPR) ma duży wpływ na rolnictwo i jego otoczenie, a w efekcie w znacznym stopniu warunkuje wyniki produkcyjno-ekonomiczne, ale również rzutuje na siłę oddziaływań produkcji rolniczej na środowisko przyrodnicze;
- W nowej perspektywie finansowej (lata 2023-2027) WPR będzie wdrażana w oparciu o ocenę osiągniętych efektów i realizowanych celów (9 szczegółowych), a Państwa członkowskie mają swobodę w kształtowaniu przyszłych instrumentów interwencji, właściwie uargumentowanych) objętych Planami;
- Zasadnicze cele nowej WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych oraz na bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu;
- W całym okresie sprawozdawczym prowadzono wsparcie merytoryczne prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego PS WPR na lata 2023-2027.

Materiał i metoda

Badania i analizy miały charakter kameralny.

Materiał źródłowy stanowiły:

- dane statystyczne GUS;
- wyniki badań IUNG-PIB;
- publikacje naukowe;
- raporty i ekspertyzy.

**Rzeczywiste wykonanie zakresu
merytorycznego (podzadań): 90%**

1) Weryfikacja, aktualizacja i uzupełnienie projektów analiz SWOT, potrzeb oraz innych analiz w zakresie ukierunkowania instrumentów wsparcia Planu Strategicznego WPR

Przeprowadzono korektę (poprawki, uzupełnienia) analizy SWOT dla celu 5 Planu Strategicznego „Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi takimi jak woda, gleba i powietrze” w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ), Strategii F2F (Od pola do stołu), Bioróżnorodności.

Ponadto dokonano oceny „ex ante” założeń interwencji *Dobrostan zwierząt* w PS WPR 2023-2027.

2) Przygotowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej (1)

Prace dotyczyły opracowania Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) PS dla WPR, których głównym koordynatorem jest ITP. W IUNG-PIB prace te dotyczyły głównie diagnozy istniejącego stanu środowiska w odniesieniu do warunków geologiczno-geomorfologicznych, uwzględniając zróżnicowanie regionalne oraz ogólne elementy klimatu Polski.

W toku dalszych prac dokonano określenia oddziaływań poszczególnych interwencji w PSR WPR na komponenty środowiska, poprzez wypełnienie matrycy-tabeli na potrzeby SOOŚ PS WPR na lata 2023-2027, a następnie dokonano opisu potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji PS, tj. na klimat i powierzchnię ziemi. Opracowano także podsumowanie dotyczącego oddziaływania środowiskowego PS WPR, na jego komponenty tj. na klimat i powierzchnię ziemi.

Odniesiono się także do uwag i propozycji po konsultacjach społecznych do ostatecznego kształtu SOOŚ (w stosownych komponentach środowiska).

Opracowana całościowa SOOŚ jest niezbędnym dokumentem uzupełniającym do przyjętego Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027.

Prace prowadzone są na potrzeby Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW.

2) Przygotowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej (Strona tytułowa)

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Zamawiający:
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

3) Przygotowanie propozycji sposobu dokonywania oceny wpływu (efekt netto) Planu Strategicznego WPR na dochody, konkurencyjność sektora rolno - spożywczego, klimat i środowisko, przedsiębiorczość, konsumenta, w tym określenie źródeł danych i sposobu ich pozyskiwania i metod badawczych (1)

W zadaniu tym dokonano poprawek i uzupełnień w raporcie nt. „Aktualnej sytuacji sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich w Polsce” przygotowanym na potrzeby PS WPR na lata 2023-2027. Dokonano uzupełnienia i korekty części dotyczącej „Wskaźnika C.38”.

Prowadzono rozeznanie dotyczące wiedzy ekspertów odnośnie zapotrzebowania na dane, które mogą być niezbędne w korzystaniu ze wskaźników oddziaływania (oceny netto) PS WPR na środowisko.

Zidentyfikowano źródła dostępności danych i informacji niezbędnych do policzenia / wyznaczenia wybranych wskaźników, tj. C.38 Improving water quality, C.38 Reducing nutrient leakage, C.21 Enhanced provision of ecosystem services, C.39 Enhancing carbon sequestration, C.40 Reducing soil erosion, które mogą być zastosowane do oceny wpływu „netto” PS WPR na lata 2023-2027.

Prace prowadzone są na potrzeby Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW. Opracowanie i inne uzupełnione dokumenty przesłane zostały do koordynatora IERiGŻ-PIB.

6) Wsparcie analityczne w zakresie ekoschematów oraz norm warunkowości, w tym w szczególności dotyczących m.in. określenia obowiązków, wyznaczenia obszarów np. obszarów erozyjnych, itd. (1

W zadaniu tym trwały konsultacje dotyczące uściśleń propozycji, ostatecznego kształtu norm warunkowości i tzw. ekoschematów w ramach I filara płatności bezpośrednich na lata 2021-2027.

Przedmiotowe wsparcie dotyczyło m.in. uszczegółowienia obszarów z roślinami miododajnymi, określenia powierzchni GO w gospodarstwach na obszary nieprodukcyjne, międzyplonów ozimych w tym na terenach zagrożonych na erozję glebową, uszczegółowienia wymogów planu nawożenia (analiz zawartości azotu fosforu, potasu, magnezu i potrzeb wapnowania), korzystnej struktury upraw, zagospodarowania resztek poźniwnych, rozlewania gnojówki, gnojowicy oraz uproszczonych systemów uprawy.

Przygotowano opinię w kwestii dotyczącą poszczególnych praktyk i sposobu realizacji w ramach tej interwencji (działania), a także ekspertyzę dotyczącą oszacowania powierzchni zagospodarowania resztek poźniwnych oraz możliwego zasięgu (obszaru) przeznaczenia 10% pow. UR na cele nieprodukcyjne w zakresie ekoschematów.

6) Wsparcie analityczne w zakresie ekoschematów oraz norm warunkowości, w tym w szczególności dotyczących m.in. określenia obowiązków, wyznaczenia obszarów np. obszarów erozyjnych, itd. (2

Wskazano także rozwiązania polegające na przyjęciu w ramach normy GAEC 8 zasad dywersyfikacji upraw obowiązujących do tej pory w warunkach zazielenienia. Uwzględnienie działań kompensujących w powiązaniu z mniej restrykcyjnymi zapisami normy GAEC umożliwi pełniejszą realizację celu przypisanego do opisanej normy GAEC.

Przygotowano odpowiedź, opinię dotyczącą kształtu warunkowości i ekoschematów, tj. DKR 2, DKR 7, ekoschemat *Uproszczone uprawy* i ekoschemat *Zróżnicowana struktura upraw*.

Przygotowano także opinię w sprawie określenia zakresu dopuszczalnego całorocznego wypasu zwierząt w ramach poszczególnych interwencji opracowywanego PS WPR

Prace były prowadzone na potrzeby Departamentu Płatności Bezpośrednich MRiRW.

8) Pomoc w określeniu szczegółowych zasad wdrażania interwencji związanych z ochroną środowiska i klimatem

Opracowane zostały (i wysłane do instytutu koordynatora ITP) opisy możliwych inwestycji w ramach projektowanego PS m.in. w zakresie: przywracania obszarów podmokłych i stawów, systemów ochrony przeciwpromrozkowej oraz zwiększenia retencji śródpolnej w urządzeniach melioracji wodnych.

Ponadto przeprowadzona została analiza graficzną /tylko na mapie i bez wyliczenia powierzchni/ wzajemnego pokrycia powierzchni obszarów Natura 2000 i obszarów HNV.

Udzielono odpowiedzi w ramach konsultacji dotyczących projektu Globalnego Zestawu Statystyk i Wskaźników dotyczących Zmian Klimatu, odnośnie wskaźników poziomu nawożenia i skali erozji użytków rolnych.

Dokonano także opisu propozycji tematów szkoleń dla rolników w zakresie dobrych praktyk wodnych.

Prace prowadzone są na potrzeby Departamentu Klimatu i Środowiska MRiRW.

10) Przygotowanie propozycji ukierunkowania interwencji inwestycyjnych Planu Strategicznego WPR

W ramach tego zadania przekazano ekspertyzę dotyczącą rankingu inwestycji przyczyniających się do realizacji 3 celów szczegółowych WPR 2021-2027, tzn. celu 4 „Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także wykorzystanie zrównoważonej energii”; celu 5 „Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze” i celu 6 „Przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu”. Ekspertyza pn. „Przygotowanie propozycji ukierunkowania interwencji inwestycyjnych Planu Strategicznego WPR”, która zawiera propozycję (omówienie) łącznie 90 inwestycji.

Przygotowano opracowanie propozycji możliwych inwestycji w maszyny do bezorkowej uprawy roli. `

Prace były koordynowane przez IERiGŻ-PIB, a prowadzone są na potrzeby Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW.

11) Określenie katalogu usług rolniczych w zakresie Rolnictwa 4.0

W opracowanej ekspertyzie na ww. temat dokonano charakterystyki trendów rozwojowych w rolnictwie oraz wskazano na występujące różnice. Dokonano opisu rysu historycznego rewolucji w rolnictwie – określenie przestrzeni do dalszego wzrostu w kontekście demografii, klimatu, potrzeb konsumentów i wyzwań środowiskowych oraz podjęto próbę zdefiniowania rolnictwa 4.0, jako elementu przemysłu 4.0.

Określone zostały i opisane scenariusze transformacji rolnictwa do 4.0. Opisane będą rodzaje usług rolnictwa 4.0 na rzecz ochrony środowiska i klimatu (katalog zamknięty) w obszarach: produkcji roślinnej i zwierzęcej, w zakresie doradztwa, wdrożenia, prowadzenia i audytu.

Opracowany zostanie Katalog (otwarty) inwestycji dotyczących rozwiązań cyfrowych (Rolnictwa 4.0).

Ekspertyza przygotowana jest na potrzeby Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW. Ostateczne wykonanie ekspertyzy, wspólnie z IO i IZ nastąpi do końca bieżącego roku.

12) Aktualizacja ekspertyzy pn. „Wyznaczenie obszarów w różnym stopniu zagrożonych wystąpieniem suszy w Polsce na potrzeby wdrażania operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020” (1)

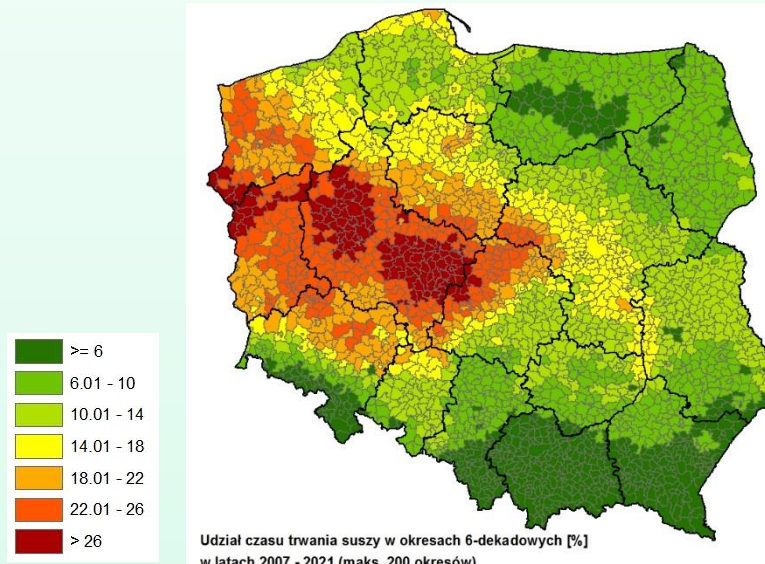
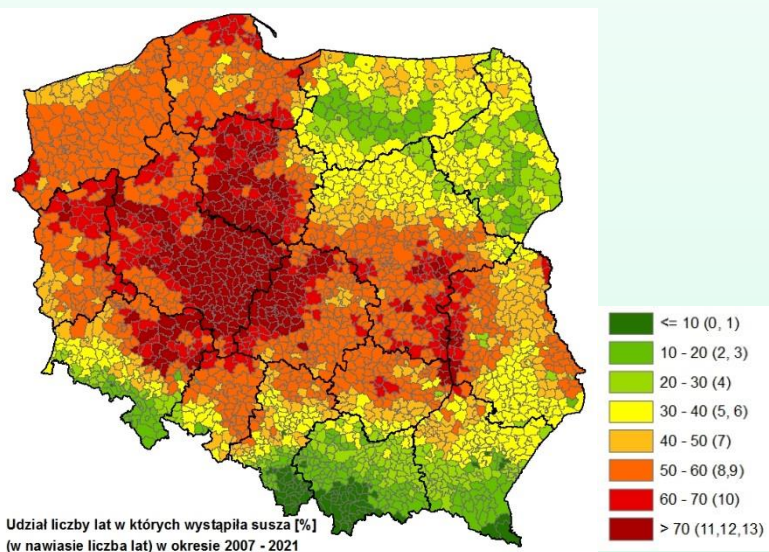
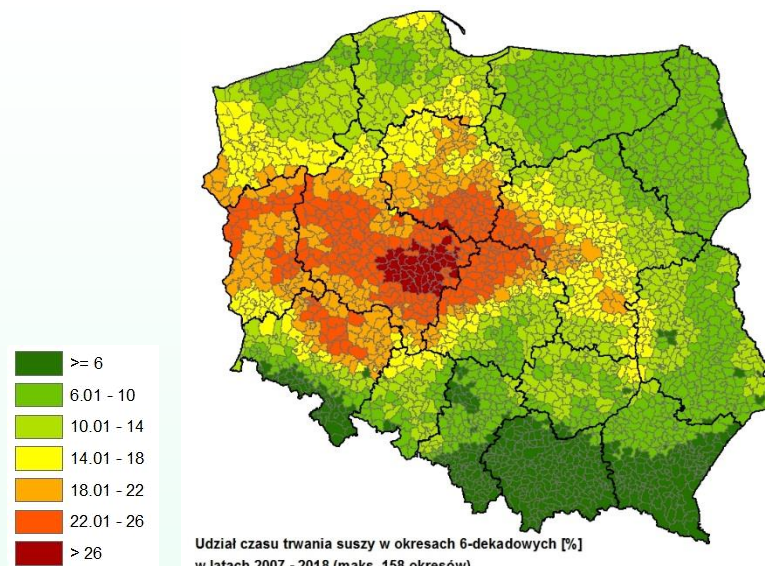
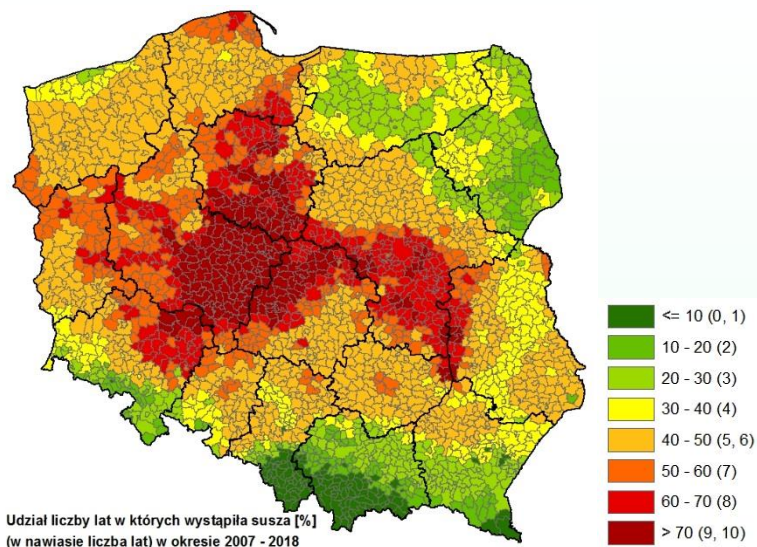
Rezultatem ekspertyzy będzie korekta (po rozszerzeniu okresu lat 2007-2018 do 2021) wydzielenia Obszarów Wsparcia Nawodnień uwzględniająca efekty oddziaływań na środowisko, wynikająca z potrzeby lepszego rozpoznania realnych konsekwencji poboru wody do nawodnień z różnych źródeł, a w szczególności na obszarach o częstych deficytach wody.

Dokonane kryteria wyboru mają umożliwić określenie zasięgów obszarów na terenie Polski na których występuje susza oraz stopnia zagrożenia, a następnie wydzielenie Obszarów Wsparcia Nawodnień (OWN) w planowanym PS nowej WPR, tak aby uwzględniały w większym stopniu ocenę ich oddziaływania na środowisko.

Jako opłacalne do nawodnień uznano uprawy owoców i warzyw, ziemniaka, roślin strączkowych.

Ekspertyza została przygotowana na potrzeby Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW. Ostateczne wykonanie ekspertyzy nastąpi do końca bieżącego roku.

12) Aktualizacja ekspertyzy pn. „Wyznaczenie obszarów w różnym stopniu zagrożonych wystąpieniem suszy w Polsce na potrzeby wdrażania operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020” (2)

Wymierne rezultaty realizacji zadania 10 (DC) w 2021 r.

- przygotowanie i opublikowanie 6 artykułów (głównie naukowych), wygłoszenie 6 referatów na konferencjach lub seminariach (w tym on-line) oraz przygotowanie 29 ekspertyz (dla MRiRW);
- utworzone (wzbogacone) bazy danych umożliwiły opracowanie materiałów, ich analizę, a także przygotowywanie ekspertyz i analiz;
- współpraca z partnerami zewnętrznymi takimi jak: MRiRW, GUS, IERIGŻ-PIB, ITP, IHAR-PIB, IZ-PIB, IO, KOBiZE oraz rolnikami – właścicielami gospodarstw.

Prace w trakcie realizacji

- Dokończenie w br. ekspertyz dotyczących korekty wydzielenia Obszarów Wsparcia Nawodnień oraz katalogu usług w zakresie Rolnictwa 4.0.
- Zebranie dokumentacji danych organizacyjnych, produkcyjno-ekonomicznych i środowiskowych z gospodarstw rolnych współpracujących z IUNG-PIB (40 szt.) na początku 2022 r.. Ich analiza umożliwi dokonywanie porównań uwarunkowań prowadzenia produkcji rolniczej o różnych kierunkach, systemach i stopniach specjalizacji, w kontekście ram określonych przez WPR, w tym odnośnie *Interwencji PS*.

**Dziękujemy za uwagę,
a wszystkim wykonawcom
za współpracę**

dr hab. Jerzy Kopiński, prof. dr hab. Mariusz Matyka
e-mail: jkop@iung.pulawy.pl; mmatyka@iung.pulawy.pl